

AVDELNINGEN FÖR MILJÖ
Miljöskydd
Henrik Eidestedt
Telefon 010-224 93 67
henrik.eidestedt@lansstyrelsen.se

Regeringskansliet
Miljö- och energidepartementet
m.remissvar@regeringskansliet.se

Remiss av betänkande SOU 2018:34 "Vägar till hållbara vattentjänster" (M2018/01630/Nm)

Länsstyrelsen i Västmanlands län, tillika vattenmyndighet för Norra Östersjöns vattendistrikt, har fått möjlighet att yttra sig i rubricerat ärende. Länsstyrelsen har följande synpunkter på utredningens förslag.

Nationell plattform för samverkan om hållbara vattentjänster

Länsstyrelsen ställer sig bakom förslaget att Naturvårdsverket får i uppdrag att utveckla en plattform för samverkan mellan nationella myndigheter för utveckling av hållbara vattentjänster.

Tillsynsvägladande myndighet

Länsstyrelsen ställer sig bakom förslaget att Havs- och vattenmyndigheten ska utses till tillsynsvägladande myndighet för länsstyrelsernas tillsyn enligt vattentjänstlagen.

Behovsbedömning i 6 § vattentjänstlagen

Länsstyrelsen avstyrker förslaget.

Länsstyrelsen instämmer i att ett förtydligande behövs över vilken bedömning som ska göras vid användningen av 6 §. Däremot bedömer Länsstyrelsen, till skillnad från utredningen, att förslaget kan innebära en skärpning av kraven för när kommunen är skyldig att förse ett område med vattentjänster. Detta beror helt på vilken praxis som utvecklas inom området till följd av förslaget. Det föreslagna tillägget till 6 § anger att vid bedömningen av behovet av vattentjänster ska särskild hänsyn tas till möjligheten att på ett annat sätt uppnå ett motsvarande skydd för människors hälsa och miljön. Länsstyrelsen bedömer att detta kan innebära att fler områden kan bli aktuella för ett kommunalt ansvar enligt 6 § än utifrån dagens praxis. I normalfallet innebär en anslutning till den allmänna Va-anläggningen att utsläppen flyttas till en annan recipient. Utsläppen till den lokala recipienten försvinner därmed i princip helt vid anslutning av en bebyggelse till den allmänna Va-anläggningen. Att uppnå motsvarande skyddsnivå för miljön är i praktiken knappast möjligt med enskilda lösningar, förutom vid källsorterande avloppssystem. Möjligheten att tillåta enskilda avloppslösningar om ett ansvar enligt 6 § finns utifrån miljöskäl är enligt Länsstyrelsen bedömning därför knappast möjligt ens med utredningens förslag.

När det gäller dricksvattenkvalitet uppstår frågan vilka bedömningsgrunder som ska användas vid bedömningen om dricksvattnet i ett område uppnår motsvarande skydd för människors hälsa. Detta eftersom det är hårdare kvalitetskrav på dricksvatten från en allmän anläggning än från en enskild vattentäkt. För dricksvatten från den allmänna Va-anläggningen används Livsmedelsverkets föreskrifter SLVFS 2001:30 för bedömning av dricksvattenkvalitén. För enskilda vattentäkter används i dag Livsmedelsverkets Råd om enskild dricksvattenförsörjning vid bedömning av dricksvattenkvalitén. Om tillägget till 6 § tolkas strikt innebär det att Livsmedelsverkets föreskrifter SLVFS 2001:30 ska användas istället. Vid en utveckling av praxis åt detta håll bedömer Länsstyrelsen att ett markant större antal vattentäkter kommer att anses ha bristfälligt dricksvatten än vad som görs utifrån dagens praxis.

Länsstyrelsen kan inte heller se vilka lagliga grunder som finns i vattentjänstlagen för de avvägningarna som utredningen uttrycker ska ingå vid bedömningen. Detta gäller exempelvis hänsynstagande till möjliga förbättringar av befintliga anläggningar, möjligheten till gemensamma Va-lösningar samt jämförandet av kostnadseffektiviteten mellan gemensam Va-lösning och kommunal Va-anslutning.

Grundbestämmelserna i 6 § förändras inte i och med tillägget:

- Om ett behov av vattentjänster finns ska kommunen besluta om verksamhetsområde.
- Behovet av vattentjänster inom verksamhetsområdet ska tillgodoses genom en allmän Va-anläggning.

Det finns enligt Länsstyrelsens bedömning således inga möjligheter till enskilda lösningar, gemensamhetsanläggningar eller ekonomiska avvägningar om kommunen har en skyldighet enligt 6 § ens med utredningens förslag. Länsstyrelsen anser sammanfattningsvis att utredningens slutsatser kring konsekvenserna av förslaget inte är hållbara och därmed ska avstyrkas.

Krav på plan för allmänna vattentjänster

Länsstyrelsen ställer sig bakom förslaget att krav införs i vattentjänstlagen på att kommunerna ska ha en långsiktig plan för hur försörjning av vattentjänster ska ske inom kommunen. Detta går också i linje med utpekade åtgärder i vattenmyndigheternas åtgärdsprogram.

Styrmedel och nationella mål för små avlopp

Länsstyrelsen ställer sig bakom förslaget att införa ett nytt etappmål i miljömålssystemet.

Effektivare tillsynsarbete

Länsstyrelsen ställer sig bakom förslaget att Havs- och vattenmyndigheten får föreskriftsrätt när det gäller små avlopp och att det tydliggörs att Havs- och

vattenmyndigheten ansvarar för tillsynsvägledning för små avloppsanläggningar belastade med hushållsspillvatten och som är dimensionerade för högst 200 personekvivalenter.

Länsstyrelsen ställer sig även bakom förslaget att Havs- och vattenmyndigheten får i uppdrag att genomföra en satsning inriktad på hur nya e-tjänster och IT-lösningar kan effektivisera tillsynen samt ta fram ett underlag om små avloppsanläggningars tekniska prestanda som både kommuner och fastighetsägare kan få tillgång till.

Införande av en avloppsdeklaration

Länsstyrelsen avstyrker förslaget.

Länsstyrelsen ser problem med utformningen av förslaget då det riskerar att leda till en försämrad åtgärdstakt under en längre period. Kommunernas möjlighet att kunna styra över och planera tillsynen minskar enligt Länsstyrelsens bedömning drastiskt med utredningens förslag. De kommunala tillsynsmyndigheternas tillsyn kommer att bli beroende av att avloppsdeklarationer lämnas in. Länsstyrelsen ser en stor risk att merparten av fastighetsägarna kommer att vänta med att utföra avloppsdeklarationen in i det sista. För de kommunala tillsynsmyndigheterna kan detta leda till en kraftigt minskad ärendemängd under ett antal år följt av en puckel med ett stort antal avloppsdeklarationer i slutet av införandetiden. Utifrån detta ser Länsstyrelsen därför en risk att antalet inspektörer hos de kommunala tillsynsmyndigheterna kan komma att behöva minskas inledningsvis på grund av minskad arbetsmängd.

Länsstyrelsen anser att utredningens övriga förslag för att öka åtgärdstakten är att föredra då de stärker den tillsyn som redan bedrivs istället för att förändra förutsättningarna för den. Om de övriga åtgärderna genomförs bedömer Länsstyrelsen att införandet av avloppsdeklarationer blir överflödigt som metod för att öka åtgärdstakten.

System för insamling av uppgifter om små avlopp

Länsstyrelsen ställer sig bakom förslaget att Havs- och vattenmyndigheten ges i uppdrag att utveckla ett system för insamling av uppgifter om små avlopp. Samt att en fördjupad juridisk utredning om registrering, införande och ansvar för uppgifter om små avlopp genomförs i samband med detta arbete.

Avloppsrådgivning

Länsstyrelsen ställer sig bakom förslaget att Havs- och vattenmyndigheten får i uppdrag att tillsammans med Konsumentverket utveckla en nationell rådgivning och stödja kommunerna för ökad rådgivning.

Kretsloppsåtgärder

Länsstyrelsen ställer sig bakom förslaget att Havs- och vattenmyndigheten ska hjälpa kommunerna att få kunskap om kretsloppsanpassning av små avlopp och att Naturvårdsverket bland annat ska hjälpa kommunerna med hur avfallstaxan kan användas för att styra mot fler kretsloppsanpassade anläggningar.

Länsstyrelsen ställer sig även bakom förslaget att det införs ett etappmål om att öka antalet kommuner som har sådana system tillsammans med införandet av ett bidrag till kommuner för utveckling av kretsloppssystem.

Anpassningsåtgärder för dagvattenhanteringen

Länsstyrelsen avstyrker förslaget.

Problematiken kring dagvatten är komplex och ett helhetsgrepp behöver tas för att lösa frågan. Exempel på problem är att:

- Va-huvudmannen saknar rådighet över markanvändningen inom ett område medan det i detaljplaner bara går att avsätta ytor för dagvattenhanteringen.
- I planbestämmelser går det inte att reglera hur stora dagvattenflöden som får avledas från ett område.
- I miljöbalken är dagvatten utpekad som avloppsvatten inom detaljplan men inte utanför.

Länsstyrelsen ser en risk att den föreslagna skrivningen uppfattas som att VA-huvudmannen är ensam ansvarig för att lösa de problem som kan uppstå vid skyfall. Detta eftersom den är knuten till kommunens plan för sina skyldigheter att ordna vattentjänster enligt 6 § vattentjänstlagen. Länsstyrelsens farhåga är att fokus i frågan därmed riskerar mer bli avledningskapacitet snarare än andra åtgärder som minskar påverkan från skyfall. Sammantaget kan Länsstyrelsen konstatera att det finns brister i flera lagstiftningar som behöver åtgärdas för att de ska fungera på ett ändamålsenligt sätt tillsammans. Länsstyrelsen anser därför att dagvattenfrågan behöver hanteras utifrån ett helhetsgrepp som ser över regleringen av dagvatten i miljöbalken, plan- och bygglagen samt vattentjänstlagen. Detta helhetsgrepp saknas i utredningens förslag.

I detta ärende har landshövding Minoo Akhtarzand beslutat och miljöskyddshandläggare Henrik Eidestedt varit föredragande. I ärendets slutliga handläggning har även länsråd Ulrica Gradin deltagit.

Minoo Akhtarzand
Landshövding

Henrik Eidestedt
Miljöskyddshandläggare